
Quicksan Flora- en faunawet Boeierstraat te Nieuw-Lekkerland

24 augustus 2010

Verantwoording

Titel	Quicksan Flora- en faunawet Boeierstraat te Nieuw-Lekkerland
Opdrachtgever	Woningbouwvereniging Nieuw Lekkerland
Projectleider	A.W. (Arjan) van der Lee
Auteur(s)	M.M. (Margaret) Konings en V.J. (Vincent) Wisgerhof
Projectnummer	4703555
Aantal pagina's	38 (exclusief bijlagen)
Datum	24 augustus 2010
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
afdeling Water
Rhijnspoor 209
Postbus 6
2900 AA Capelle aan den IJssel
Telefoon (010) 288 61 00
Fax (010) 288 61 66

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001.

Kenmerk R001-4703555MGK-pda-V02-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Samenvatting	7
2 Inleiding	9
2.1 Inleiding, aanleiding en doel	9
2.2 Natuurbeschermingswetgeving	9
2.3 Methode	10
2.4 Belangrijke uitgangspunten	11
3 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten	13
3.1 Situatie en beoogde ontwikkeling	13
3.2 Analyse aanwezige soorten	16
3.3 Samenvatting aanwezige tabel 2- / 3-soorten	21
4 Toetsing Flora- en faunawet	23
4.1 Inleiding	23
4.2 Overzicht effecten	23
4.3 Toetsing aanwezige soorten	24
4.4 Cumulatie	26
4.5 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	26
5 EHS en Natuurbeschermingswet 1998	29
5.1 Werkwijze	29
5.2 EHS Provincie Zuid Holland	30
5.3 Natura2000-gebieden	30
5.4 Toetsing effecten	31
5.5 Conclusies toetsing EHS en Natuurbeschermingswet 1998	32
6 Conclusies en aanbevelingen	33
6.1 Flora- en faunawet	33
6.2 Natuurbeschermingswet 1998 en Ecologische hoofdstructuur	34
6.3 Aanbevelingen	34
7 Literatuur	37

Bijlage(n)

1. Overzichtskaart
2. Toelichting natuurbeschermingswetgeving

1 Samenvatting

In de onderstaande tabel 1.1 staan de eindconclusies en consequenties van de quickscan Boeierstraat te Nieuw-Lekkerland zeer beknopt opgesomd. Voor een toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 7 'Conclusies en aanbevelingen'.

Tabel 1.1 Samenvatting conclusies

	Effecten	Nader onderzoek	Ontheffing of vergunning
<i>Flora- en faunawet</i>	Effect aanwezig op Gierzwaluw, Huismus en vleermuizen (Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis en Meervleermuis)	Ja, onderzoek naar mogelijke verblijfplaatsen Huismus, Gierzwaluw in het gehele plangebied, en nader onderzoek naar de functie van het plangebied voor vleermuizen*	Afhankelijk van uitkomst nader onderzoek
<i>Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswet 1998</i>	Geen	Geen	N.v.t.

* In verband met de doorgaans lange doorlooptijd van vleermuisonderzoeken wordt geadviseerd om zo spoedig mogelijk te starten met dit nader onderzoek.

Kenmerk R001-4703555MGK-pda-V02-NL

2 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de natuurbeschermingswetgeving die bij de ontwikkeling van locatie Boeierstraat te Nieuw-Lekkerland relevant is. Tevens worden de natuurbeschermingswet en de wijze van toetsing hieraan besproken.

2.1 Inleiding, aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Reeds tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van Woningbouwvereniging 'Nieuw-Lekkerland' heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de ontwikkeling van 17 appartementen tussen de Boeierstraat en de Vletstraat te Nieuw-Lekkerland. De omvang en aspecten van de beoogde ontwikkelingen zijn nader beschreven in hoofdstuk 2.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de vragen:

Welke natuurbeschermingswetgeving is van belang, in hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving, welke consequenties zijn daar aan verbonden, en wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

2.2 Natuurbeschermingswetgeving

De huidige natuurbeschermingswetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet beschermt Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk.

De planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen. De beoogde planlocatie is gelegen in Nieuw-Lekkerland in de provincie Zuid-Holland. De planlocatie ligt op 200 meter afstand van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De afstand van de planlocatie tot het Natura2000-gebied Boezems Kinderdijk en Donkse Laagten bedraagt eveneens circa 200 meter.

Vanwege de geringe afstand tussen het plangebied EHS en de beschermde gebieden, zijn verstorende effecten op de gebieden mogelijk als de geluidsbelasting van langdurige aard en dermate sterk is. Gezien de aard van de werkzaamheden wordt vanuit gegaan dat de geluidsbelasting alleen van tijdelijke aard is en het huidige gebruik en het toekomstige gebruik vergelijkbaar zijn ten opzichte van de ligging van het Natura2000-gebied. Ter compleetheit tijdens de WRO procedure worden enkel de effecten op de gevoeligheden binnen de Natura2000-gebieden binnen deze rapportage meegenomen.

Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot natuurbeschermingswetgeving is opgenomen in bijlage 2.

Samengevat zijn voor de beoogde ontwikkeling van toepassing:

- Flora- en faunawet

2.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en / of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek op 28 juni 2010
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data
- Vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket (dit zijn gegevens op soortgroep, niet op soort)

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake deskundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in hoofdstuk 6.

2.4 Belangrijke uitgangspunten

Op korte afstand ten westen van de planlocatie bevindt zich een deel van de Ecologische Hoofdstructuur, en tevens een Beschermd natuurmonument Boezems Kinderdijk en Donkse Laagten. Deze gebieden zijn ook opgenomen in de EHS.

Er wordt ervan uitgegaan dat mogelijke geluidsbelasting tijdens de werkzaamheden alleen van tijdelijke aard is en het huidige gebruik en het toekomstige gebruik vergelijkbaar zijn. Op basis daarvan wordt verwacht dat versturende effecten op de nabij gelegen gebieden minimaal zal zijn.

Kenmerk R001-4703555MGK-pda-V02-NL

3 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

3.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhok 105/433. Onderstaande figuur 3.1 geeft de ligging van het plangebied weer.

Figuur 3.1 Ligging plangebied (globaal begrensd)

De planlocatie is gelegen in het zuidwesten van de bebouwde kom van Nieuw-Lekkerland. Aan de noord- en oostkant van het plangebied bevindt zich een woonwijk. De gebieden ten zuiden ten westen van het plangebied zijn ingericht als sport en recreatie gebieden (voetbalvelden, tennisvelden en een zwembad). Tussen de woonwijk en het zwembad ligt een watergang (foto rechtsonder in figuur 3.2). In de zuidwesthoek van het plangebied ligt het gebied voor een zeer groot gedeelte braak. Ook staan hier verschillende (oudere) houten garageboxen, met daarachter een struweelveld en verschillende watergangen.

Op kleinere schaal wordt het plangebied omsloten door de Vlietstraat (foto linksonder in figuur 3.2), de Hoogaarstraat en de Boeierstraat aan respectievelijk de noord-, oost- en zuidkant. Aan de westkant grenst de planlocatie aan de achtertuinen van de rijtjeshuizen gelegen aan de Fregatstraat. Een smal gangpad vormt de grens tussen tuinhuisjes in deze achtertuinen en een ruigte van struiken en bomen welke aan alle zijdes het pand het plangebied omringt (foto rechtsmidden in figuur 3.2).

Dit pand is een L-vormig gebouw waarvan de hoek gelegen in het noordwest van het plangebied (foto linksboven en linksmidden in figuur 3.2). Voorheen was dit pand in gebruik door een begrafenisondernemer, maar staat nu leeg. Het noordelijke deel van dit pand is ingericht met enkele zalen. Het westelijke deel is ingericht als garages (foto linksmidden in figuur 3.2). Het kleine plein voor het pand is met stoeptegels bestraat. Een deel van deze bestrating is verwijderd (foto rechtsboven in figuur 3.2). Het pand heeft een plat dak. Van de muur- en dakbedekking van het pand zijn enkele onderdelen verwijderd.

Het pand en het aangelegen plein worden aan alle zijdes omsloten door een vegetatie bestaande uit voornamelijk struiken en enkele bomen (zie figuur 3.2). Binnen het plangebied is geen water aangetroffen. Deze groenstructuur is klein van omvang, maar vormt wel de enige groene zone met bomen in de ruime omgeving van deze kant van Nieuw-Lekkerland.

Deze groenstructuren vormen op grotere schaal een uitloper van een lijnvormige groenstructuur die doorloopt tot buiten de woonwijk (zie figuur 3.1). Een smalle watergang loopt hier onderdoor, maar stopt voor de weg die gelegen is aan het plangebied. Deze groenstructuur verbindt de ruigte van bomen en struiken in het plangebied met het buiten de bebouwde kom gelegen groene buitengebied.

Beoogde ontwikkeling

Het pand wat nu in het plangebied staat wordt gesloopt. Ook worden alle groenstructuren (de ruigte van bomen en struiken) verwijderd. Vervolgens wordt een nieuw pand gebouwd. Hierin worden 17 appartementen gerealiseerd, verdeeld over vier woonlagen. De verwachting is dat de sloop van het pand in 2011 plaats zal vinden. Zoals het er nu naar uitziet worden geen nieuwe groenstructuren aangebracht. Tauw gaat dus uit van een 'worstcase'-scenario, waarbij alle huidige aanwezige groene elementen verdwijnen, en waarvoor geen ander groen voor in de plaats komt.

Kenmerk R001-4703555MGK-pda-V02-NL

Figuur 3.2 Impressie van plangebied en haar omgeving

3.2 Analyse aanwezige soorten

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (niet bedreigd), tabel 2-soorten (beschermde) en tabel 3-soorten (strikt beschermde). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

In deze paragraaf zijn de aanwezige door de Flora- en beschermde soorten geselecteerd. Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat het gebied waarin het plangebied ligt met wisselende mate van volledigheid is onderzocht op het voorkomen van de verschillende soortgroepen uit de drie beschermingscategorieën. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

Flora

Het Natuurloket geeft aan dat het kilometerhok behoren tot de planlocatie (105-433) goed is onderzocht op de aanwezigheid van vaatplanten voor de periode 1975-2007. Er is volgens het Natuurloket één soort aangetroffen die is opgenomen in tabel 2 en / of 3 van de Flora- en faunawet. Verspreidingsatlassen van beschermde vaatplanten in Zuid-Holland maken geen melding van de aanwezigheid van een beschermde soort binnen de planlocatie, of haar omgeving.

Bij het oriënterende veldbezoek (van 28 juni 2009) is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. Hierbij is geen geschikte habitat gevonden voor welke beschermde vaatplant dan ook. Wel is in de watergang tussen de bebouwende kom en het zwembad één Krabbenscheer waargenomen. De tabel 3-libellensoort Groene glazenmaker zet uitsluitend haar eitjes af op deze waterplant. Krabbenscheer is een plantensoort die voorkomt als verlandingssoort in veengebieden, en bevindt zich in deze watergang niet in haar natuurlijke habitat. Mogelijk is deze Krabbescheer afkomstig uit een tuinvijver en is per ongeluk in de watergang uitgezet.

Binnen het kilometerhok van het plangebied liggen ook de oevers van de Lek. De habitatomstandigheden aanwezig langs deze zoetwatergetijde rivier bieden mogelijk kansen aan tabel 2- / 3-soorten. Deze soorten komen voor in de plantengemeenschappen die zijn waargenomen langs de oevers van de Lek, zoals vastgelegd in de Landelijke vegetatiebank.

In het plangebied bestaat de vegetatie uit struiken en enkele bomen. De struikvegetatie bestaat uit onder andere Zwarte bes, Rode kornoelje en Vlierbes. De aanwezige bomen zijn Japanse Es, Gewone es, Ruwe berk. Het plangebied zelf voorziet niet in geschikte omstandigheden voor strikt beschermde vaatplanten. Door de herinrichting wordt geen effect verwacht op de soortgroep vaatplanten.

Zoogdieren

Het Natuurloket geeft aan dat het kilometerhok behorende tot het plangebied (105-433) niet is onderzocht op de aanwezigheid van zoogdieren voor de periode 1997-2007. Hierdoor zijn volgens het Natuurloket geen soorten aangetroffen die zijn opgenomen in tabel 2/3 van de Flora- en faunawet. Het plangebied bevindt zich in de uiterste zuidwesthoek van haar kilometerhok. Kilometerhok 105-432 welke aan de zuidkant grenst aan het kilometerhok waarin het plangebied ligt is in deze periode dan wel slecht geïnventariseerd, maar wel zijn hier zeven zoogdiersoorten in waargenomen.

Op basis van verspreidingsgegevens van de periode 1990-2003 komen in of nabij het kilometerhok van het plangebied twee beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voor (provincie Zuid-Holland, Beschermde planten en dieren in Zuid-Holland, 2004). Het betreft hier de soorten Noordse Woelmuis en Waterspitsmuis. Beide soorten komen voor in vochtige rietmoerassen. Geschikt habitat voor beide soorten zijn tijdens het veldbezoek niet in of in de omgeving van het plangebied waargenomen. Vochtige rietmoerassen zijn aanwezig langs de oevers van de Lek, zoals aanwezig aan de andere kant van het kilometerhok.

Noordse Woelmuis en Waterspitsmuis zijn de enige twee grondgebonden zoogdieren waarvan bekend is dat zij voorkomen in het kilometer hok van het plangebied, of in het plangebied gelegen ten zuiden van het kilometerhok waarin het plangebied zich bevindt. De andere vijf zoogdieren die ook voorkomen in dit kilometerhok zijn vleermuizen. Deze worden in de volgende paragraaf besproken.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet.

Zoals in paragraaf 3.2.2 staat beschreven, geeft het Natuurloket aan dat het betreffende kilometerhok van het plangebied (105-433) niet is onderzocht op de aanwezigheid van zoogdieren voor de periode 1997-2007. Het nabijgelegen kilometerhok 105-432 is in dezelfde periode dan wel geïnventariseerd. Daar zijn zeven zoogdiersoorten in waargenomen. Vijf soorten daarvan zijn vleermuizen.

Verspreidingsgegevens van vleermuizen (Mostert & Willemsen, 2008) tonen aan dat Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis en Watervleermuis voorkomen in en nabij het kilometerhok van het plangebied (data uit periode 2000-2008).

Het pand op de planlocatie is ongeschikt bevonden als verblijfplaats voor vleermuizen. Het pand is in die mate modern afgewerkt dat doorluchtgaten naar de spouwmuren zijn niet waargenomen. Geschikte openingen waardoor vleermuizen in de spouwmuur zouden kunnen komen ontbreken daardoor. Op enkele plaatsen zijn wel grotere gaten ontstaan door het verwijderen van muurbedekking, hierdoor ontstaan tochtgaten zodat vleermuizen deze minder snel gaan gebruiken als verblijfplaats.

Op de enkele plekken waar door het loshangen of ontbreken van plafond- en of dakbedekking mogelijke ingangen zijn ontstaan voor vleermuizen zijn geen uitwerpselen gevonden. Daarnaast kan in de zomermaanden door de aanwezigheid van spinnenwebben voor deze potentiële ingangen geconcludeerd worden dat deze niet gebruikt worden door vleermuizen.

De planlocatie is geschikt als coördinatie tijdens vliegroutes van vleermuizen. Het plangebied is het enige groene 'eiland' binnen de bebouwde kom. De ten zuiden van het plangebied gelegen bosschage vormt vanuit het buitengebied een lijnvormige aansluiting met het groen in het plangebied in de bebouwde kom. De bovengenoemde vleermuissoorten gebruiken dergelijk soort lijnvormige elementen als oriëntatie tijdens vliegroutes.

Het groen in het plangebied fungeert als een potentieel foerageergebied en migratie gebied. Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger foerageren bij bomen en hogere struiken, welke binnen het plangebied aanwezig zijn. De Watervleermuis en de Meervleermuis foerageren boven open water. Voor de Meervleermuis is dit vaak goot open water zoals de Lek. Binnen het plangebied is geen open water, maar wel in haar directe omgeving, zoals de watergang nabij het zwembad. De smalle sloot ten zuiden van het plangebied is vanwege haar geringe omvang ongeschikt als foerageergebied. Ook is deze bedekt met kroos, wat onaantrekkelijk is voor watervleermuizen.

Samengevat kan het plangebied door de aanwezigheid van verschillende groene elementen dienen als foerageergebied, vliegroute en af paarplaats van bovengenoemde vleermuissoorten.

Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen, worden beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Een overzicht is opgenomen in de bijlagen.

Het Natuurloket geeft aan dat het kilometerhokken behorende het plangebied niet is onderzocht op de aanwezigheid van broedvogels voor de periode 1996-2007. Hierdoor zijn volgens het Natuurloket geen soorten aangetroffen die zijn opgenomen in tabel 2 en / of 3 van de Flora- en faunawet.

Tijdens het oriënterende veldbezoek zijn geen nesten van jaarrond beschermde soorten aangetroffen. Wel zijn uiterst actieve huismussen waargenomen, die zich een groep van ongeveer zeven individuen meerdere malen verplaatsten tussen de struiken aan de noordwestkant van het pand en de tuinhuisjes daarnaast. Paargedrag is onder deze soorten waargenomen. Gaten onder de golfplatendaken van de tuinhuisjes zijn door omwonenden op enkele plekken dichtgemaakt. Huismus nest bij voorkeur in dergelijk soort gaten. De dichtgestopte gaten impliceren dat Huismus in het verleden zich hier heeft gevestigd en tegenwoordig binnen of in de nabijheid het plangebied een broedplaats heeft.

Enkele gierzwaluwen zijn waargenomen in de nabije omgeving van het plangebied, zowel ver ten noorden als recht daarboven. Mogelijk nest deze soort in de omgeving van plangebied, aangezien op enkele huizen ten noordwesten buiten het plangebied sporen gevonden zijn (figuur 3.2). Dergelijk soort sporen zijn niet waargenomen rond het pand binnen het plangebied. Verblijfplaatsen van de Gierzwaluw zijn alleen met zekerheid vast te stellen wanneer ook daadwerkelijk wordt waargenomen dat zij ergens in- of uitvliegen. Het is daarom op voorhand niet uit te sluiten dat de Gierzwaluw geen verblijfplaats heeft binnen het plangebied.

Nesten van niet jaarrond beschermde soorten zijn niet waargenomen tijdens het veldbezoek. Andere waargenomen soorten als Merel, Zwarte kraai, Vink, Zwartkop, Houtduif, Ekster en Tjiftjaf zijn geen tabel 2- / 3-soorten. Twee ooievaars zijn vanuit het plangebied ver boven het noordelijke deel van Nieuw-Lekkerland waargenomen.

Amfibieën

Het Natuurloket geeft aan dat het kilometerhok behorende tot het plangebied slecht is onderzocht op de aanwezigheid van amfibieën voor de periode 1992-2007. In dit kilometerhok is één (strikt) beschermde soorten aangetroffen.

Op basis van verspreidingsgegevens (Herder *et al.*, 2009) wordt duidelijk dat Rugstreeppad binnen het kilometerhok voorkomt. Vrij beschikbare waarnemingsdata, welke ook door amateurs bijgehouden worden op internet en om die reden niet als strikt bindend gelden, vermeld dat gedurende de afgelopen vier jaar Rugstreeppad nabij de voetbalvelden ten zuiden van het plangebied zijn waargenomen. Op basis van deze verspreidingsgegevens, en het vermogen van Rugstreeppad om enkele kilometers op een avond af te leggen, is Rugstreeppad niet uit te sluiten uit het plangebied.

Op basis van verspreidingsdata vrijgegeven door de provincie Zuid-Holland komt ook Heikikker mogelijk voor of nabij het kilometerhok waarin het plangebied ligt.

Binnen het plangebied is voor beide soorten geen geschikt habitat waargenomen. Een zandige plek binnen het plangebied komt doordat enkele stoeptegels verwijderd zijn. Deze zandige plaats is echter uiters droog terwijl juist een natte omgeving een belangrijk aspect is voor de habitat van deze soort (Herder *et al.*, 2009) hierdoor niet geschikt voor de Rugstreeppad.

De ruigte van de aanwezige bomen en struwelen rond het pand in het plangebied zijn vanwege de droogte en de vaste structuur van de grond ook niet geschikt bevonden voor Rugstreeppad. Anderzijds dient er rekening gehouden te worden dat tijdens de uitvoering van de geplande werkzaamheden niet een geschikte habitat voor de pionierssoort als Rugstreeppad gecreëerd wordt. Hier zal dieper op in worden gegaan in Hoofdstuk 4 'Toetsing Flora en faunawet'.

Uit de verspreidingsgegevens (Herder et al., 2009) komt naar voren dat de Heikikker vrij algemeen voor komt in de omgeving van Alblasserwaard. De Heikikker komt vooral voor in kleine polderslootjes met een goede waterkwaliteit. In het plangebied zijn geen watergangen aanwezig. Nabij het plangebied zijn enkele watergangen aanwezig. In deze watergangen zijn tijdens het veldbezoek meerdere individuen van de Bastaardkikker waargenomen. Door de aanwezigheid van de hoeveelheid slip in de watergangen en de verschillende soorten kroos kan uitgesloten worden dat deze watergangen over geschikt habitat beschikken voor de Heikikker. Vanwege het ontbreken van geschikte habitat voor Heikikker in het plangebied is het uitgesloten dat deze soort voor kan komen binnen het plangebied.

Reptielen

Het Natuurloket geeft aan dat het kilometerhok waarin het plangebied zich bevindt niet is onderzocht op de aanwezigheid van reptielen in de periode 1992-2007. Hierdoor zijn volgens het Natuurloket in dit kilometerhok geen reptielen soorten aangetroffen die zijn opgenomen in tabel 2 en / of 3 van de Flora- en faunawet. Op basis van verspreidingsatlassen uitgegeven door de provincie Zuid-Holland komen geen reptielen voor in het kilometerhok waar het plangebied in ligt. Op basis van verspreidingsgegevens (Herder et al., 2009) komen geen strikt beschermde reptielensoorten voor in het kilometerhok van het plangebied. Ook tijdens het veldbezoek is geen geschikte habitat waargenomen voor reptielen.

Vissen

Het Natuurloket geeft aan dat het kilometerhok behorende tot het plangebied is niet onderzocht op de aanwezigheid van vissen voor de periode 1992-2007. Binnen het plangebied komt geen water voor. Zowel in de watergangen in de omgeving van het plangebied, als langs de grotere watergangen als de lek in het noorden van Nieuw-Lekkerland, is het voorkomen van (strikt) beschermde soorten niet uitgesloten. Gezien de aard van de geplande activiteiten en de afwezigheid van oppervlaktewater is het echter uit te sluiten dat strikt beschermde soorten negatief beïnvloed worden.

Dagvlinders

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens (Bos et al., 2006 en EIS-Nederland et al., 2007) worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders verwacht (hoewel een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders.

Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens (Dijkstra et al., 2002 en EIS-Nederland et al., 2007) worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen verwacht (hoewel net als bij dagvlinders een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop zoals deze bekend is voor de beschermde libellensoorten, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde libellen.

Tijdens het oriënterend onderzoek is een vrouwtje Oeverlibel (tabel 1) binnen het plangebied waargenomen.

Figuur 3.2 Foto vrouwtje Oeverlibel

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever, Heldenbok, Juchtleerkever), weekdieren (Bataafse stroommossel, Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en / of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

3.3 Samenvatting aanwezige tabel 2- / 3-soorten

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek zijn in de onderstaande tabel 2.1 de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3). De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Tabel 2.1 Beschermde soorten (tabel 2/3 of kwalificerend voor Natura 2000-gebied) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied aanwezig kunnen zijn

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Flora	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Zoogdieren	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis, Meervleermuis
Vogels (vaste verblijfplaatsen)	Gierzwaluw, Huismus
Reptielen	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Amfibieën	<i>Rugstreeppad</i>
Vissen	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Dagvlinders	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Libellen	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>

4 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen: In welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten beïnvloed en is hiervoor een ontheffing van die wet noodzakelijk?

4.1 Inleiding

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

In de Flora- en faunawet is tevens een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Een nadere beschrijving van de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 2.

4.2 Overzicht effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Tijdelijke invloeden:

- Geluid bij grondwerken
- Licht tijdens de bouwfase
- Trillingen bij eventueel heien

Permanente invloeden:

- Kap van bomen
- Verwijderen van ruigte van struiken en bomen
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen

4.3 Toetsing aanwezige soorten

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en). De andere soortgroepen worden in dit hoofdstuk dan ook verder buiten beschouwing gelaten.

Zowel de Flora- en faunawet als de Natuurbeschermingswet 1998 gaan uit van het voorzorgsbeginsel en stellen dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet en zijn hierdoor strikt beschermt. Door de aanwezigheid van de lijnvormige bosschage dat vanuit het buitengebied het plangebied in komt, zou de ruigte met struiken en bomen in het plangebied als belangrijke foerageerplek kunnen dienen voor vleermuizen op migratieroute naar de verblijfplaatsen.

Tijdens de herinrichting wordt uitgegaan dat alle aanwezige groene elementen worden verwijderd. Hierdoor is het niet uit te sluiten dat de werkzaamheden de migratieroute van de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis en de Meervleermuis (permanent) aantasten.

Het verwijderen van deze groene elementen binnen het netwerk van vleermuizen kan ook de verdwijning van een belangrijk foerageergebied voor Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger betekenen. Het foerageergebied van de Watervleermuis en de Meervleermuis wordt door de ingreep niet negatief beïnvloed door deze ingreep omdat ze uitsluitend boven open water foerageren. Echter gebruikt de Watervleermuis lijnvormige groene elementen als migratieroute naar en van de verblijfplaats.

De Meervleermuis gebruikt dergelijke soort landschapskenmerken ook ter oriëntatie tijdens het vliegen van haar vaste foerageerroute. Het verwijderen van deze bomen betekend indirect de potentiële verdwijning van een vaste foerageerroute voor Meervleermuis.

Om deze effecten uit te sluiten, dient voordat de beoogde werkzaamheden van start gaan geïnventariseerd te worden welke functie(s) het plangebied heeft ten aanzien van vleermuizen. Dit houdt in dat er soortgericht onderzoek moet worden uitgevoerd naar het gebruik van foerageergebieden en vliegroutes in en nabij het plangebied door vleermuizen. De mogelijk gecombineerde functie van het groen in het plangebied als zowel migratieroute en foerageergebied kan essentieel zijn voor lokale vleermuispopulaties.

Vogels met een vaste broed- en verblijfplaats

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Dit is de meest kwetsbare periode. Ook zijn rust-, verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter ook jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen.

De waargenomen soorten in en nabij het plangebied, te weten Huismus en Gierzwaluw, zijn beide categorie 2-soorten. Het zijn koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken zijn voor deze soorten een ernstig versturende activiteit, welke vermeden moet worden. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van broedplaatsen van Gierzwaluw en/of Huismus binnen het plangebied is dus noodzakelijk.

Broedende vogels

Nesten of broedende vogels zijn tijdens het oriënterend veldbezoek niet waargenomen binnen het plangebied. Desondanks is de aanwezigheid van nesten in de bomen of in de struiken niet uit te sluiten. Welke vogelsoorten daarop broeden is dan verder niet meer van belang: zolang het nest als broedplek in gebruik is wordt beschermd. De werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de verbouwingen dienen gezien te worden als een voor deze vogels versturende activiteit en dienen daarom buiten het vogelbroedseizoen te starten of te worden uitgevoerd. Op deze manier kunnen mogelijke effecten op de aanwezige broedvogels in het plangebied worden uitgesloten. Tijdens de periode dat nesten daadwerkelijk in gebruik zijn als nestlocatie voor de genoemde soorten mogen geen van de geplande activiteiten van start gaan.

Amfibieën

Geschikt habitat voor Rugstreeppad is afwezig binnen het plangebied, maar de soort is waargenomen in de directe omgeving van het plangebied. De Rugstreeppad staat bekend als een pionierssoort, die in staat is zich gemakkelijk te vestigen binnen een geschikte habitat, en daarvoor soms enkele kilometers per nacht af kan leggen. De Rugstreeppad kan door de bouwwerkzaamheden naar het plangebied migreren als binnen het plangebied voortplantingswater aanwezig is of ontstaat. Daarom is het belangrijk om het plangebied ook tijdens de werkzaamheden ongeschikt te houden voor Rugstreeppad, om vertraging van de uitvoering van het planproject te voorkomen. Om verwondingen en slachtoffers van deze dieren te voorkomen, is het belangrijk er voor te zorgen dat deze dieren niet op het bouwterrein kan komen. Hierdoor kunnen mitigerende maatregelen meegenomen worden zoals het plaatsen van een paddenscherm of het ongeschikt houden van het plangebied voor de Rugstreeppad door niet tijdens de migratietrek veel graafwerkzaamheden uit te voeren.

4.4 Cumulatie

Hoewel een afzonderlijke ingreep geen afbreuk hoeft te doen aan de zogenaamde gunstige staat van instandhouding van een beschermde soort, is het wel mogelijk dat meerdere ingrepen samen dat wel kunnen doen. Dit kan vooral een probleem veroorzaken voor soorten die op bovenlokaal niveau een duurzaam netwerk vormen. Inzicht in cumulatieve effecten in ruimte en tijd kan daarom noodzakelijk zijn om vast te stellen wanneer, bij herhalende negatief uitwerkende ingrepen, de gunstige staat van instandhouding in het geding is.

Hierbij dient men na te gaan wat het effect is van het veelvuldig toestaan van het verwijderen van groenstructuren binnen de bebouwde kom op flora en fauna, dan wel momenteel aanwezig, dan wel potentieel aanwezig in de toekomst.

4.5 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

Bij ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Reeds tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk te worden gemaakt of er mogelijk sprake is van effecten waarvoor een mitigatie- en / of ontheffingsplicht geldt en of voldoende ecologisch mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden.

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2- en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Tabel 4.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2/3) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Flora	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Zoogdieren	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels, tijdens broedseizoen	Alle mogelijk aanwezige broedvogels	Geen aantasting van broedvogels tijdens broedseizoen mits uitvoering buiten broedseizoen.
Broedvogels, vaste verblijfplaatsen	Gierzwaluw en Huismus	Nader onderzoek nodig naar vaste verblijfplaatsen
Vleermuizen	<i>Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis en Meervleermuis</i>	Artikel 11, nader onderzoek nodig naar foerageergebieden en vliegroutes van genoemde vleermuissoorten
Reptielen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Amfibieën	Rugstreeppad	Geen. Plangebied onaantrekkelijk houden als habitat tijdens de uitvoeringsfase

Kenmerk R001-4703555MGK-pda-V02-NL

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Vissen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Dagvlinders	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Libellen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>

***Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Kenmerk R001-4703555MGK-pda-V02-NL

5 EHS en Natuurbeschermingswet 1998

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag: In welke mate worden instandhoudingdoelen behorend bij Natura2000-gebied en de wezenlijke waarden en kenmerken van de provinciale ecologische hoofdstructuur aangetast door de beoogde activiteiten?

5.1 Werkwijze

EHS

Bij ruimtelijke ontwikkelingen of ingrepen in of nabij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is sprake van planologische bescherming via ruimtelijke procedures in het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Het stelsel van de Wro gaat ervan uit dat plannen van een hogere overheid doorwerken naar lagere overheden. Overheden zijn gehouden aan bescherming van de EHS via een Planologische Kernbeslissing in de Nota Ruimte; voor (particuliere) initiatiefnemers van (ruimtelijke) ingrepen in de EHS is het gemeentelijk bestemmingsplan het bindende ruimtelijk plan. Bij een ruimtelijke ingreep in de EHS is het bepalen van effecten op de EHS noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wél effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam en in sommige gevallen noodzakelijk ook een toetsing aan de EHS-doelen uit te voeren. Zie bijlage 2 voor een nadere beschrijving van toetsing aan de EHS.

De toetsing aan de EHS omvat het bepalen van mogelijke aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Deze toetsing geeft een ecologisch-inhoudelijke indruk van het optreden van eventuele effecten op de EHS.

Natura2000-gebied Boezems Kinderdijk en Donkse Laagten

Natura2000-gebieden (bestaande uit Vogel- of Habitatrichtlijngebieden) en Beschermd natuursmonumenten worden beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998. Effecten op deze gebieden kunnen optreden door ontwikkelingen nabij of (deels) binnen de grenzen ervan. Daarnaast is het mogelijk dat gebieden, die een belangrijke relatie hebben met een beschermd gebied, beïnvloed worden en zo indirect een effect op het beschermde gebied wordt veroorzaakt.

In bijlage 1 is te zien dat de locatie nabij het Natura2000- en EHS -gebieden de Boezems Kinderdijk en Donkse Laagten gelegen is. Een negatief effect op kwalificerende habitattypen of soorten van het Natura2000-gebied kan daardoor niet op voorhand worden uitgesloten. Een nadere beschrijving van de Natuurbeschermingswet 1998 en de EHS is opgenomen in bijlage 2.

5.2 EHS Provincie Zuid Holland

Om een ecologisch-inhoudelijke indruk te krijgen van het optreden van eventuele effecten op de EHS, dient gekeken te worden naar de wezenlijke kenmerken en waarden. Als wezenlijke kenmerken en waarden definieert de Nota Ruimte actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, duisternis en openheid, de landschapsstructuur en belevingswaarde.

Uit het streekplan blijkt het plangebied naast de EHS en een gebied met (inter)nationale natuurwetgeving te liggen

5.3 Natura2000-gebieden

Gebiedsbeschrijving Boezems Kinderdijk

Boezems Kinderdijk omvat de hoge boezems van de Nederwaard, de Overwaard en Nieuw-Lekkerland alsmede delen van de aangrenzende polders Blokweer en Nieuw-Lekkerland. De boezems bestaan uit open water, riet- en zeggenmoerassen, ruigten, grienden, struwelen en boezemkaden. De polders bestaan uit wei- en hooilanden, doorsneden door sloten. De boezemkanalen zijn tussen 1365 en 1370 gegraven met als doel de afwatering van de Alblasserwaard te verbeteren. Omstreeks 1740 zijn de hoge boezems gesticht. Dit zijn in feite omkadegedeelten van de polders Blokweer en Nieuw-Lekkerland. In de hoge boezems werd het water tijdelijk opgeslagen om van daaruit geloosd te worden op de Lek. Ten behoeve van de bemaling zijn in die periode ook 19 molens gebouwd.

Het Natura2000-gebied Boezems Kinderdijk is aangewezen als Natura2000-gebied vanwege de aanwezigheid van onderstaan de kwalificerende habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten.

Habitatrichtlijnsoort

H1340 Noordse woelmuis

Kwalificeerde Vogelrichtlijnsoorten

A029 Purperreiger

A119 Porseleinhoen

A197 Zwarte stern

A050 Smient

A051 Krakeend

A056 Slobeend

A292 Snor

Gebiedsbeschrijving Donkse Laagten

De Donkse Laagten is een Natura2000-gebied in de Alblasserwaard, dat bestaat uit vochtige en natte graslanden. Het gebied is van betekenis als foerageergebied en slaapplek voor de Kolgans, die zowel in het gebied zelf als in de omgeving naar voedsel zoekt. Als weidevogelgebied heeft het gebied vooral een regionale betekenis. In botanisch opzicht zijn de aanwezige Dotterbloemhooilanden en het Blauwgrasland van betekenis. Ook wordt het gebied gebruikt als overwinteringsgebied voor vogels. Het Natura2000-gebied Donkse Laagten is aangewezen als Natura2000-gebied vanwege de aanwezigheid van de kwalificerende habitatrichtlijn type.

H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem

5.4 Toetsing effecten

EHS

De mogelijke effecten van de beoogde ontwikkeling op de EHS beperken zich tot versturende effecten tijdens de werkzaamheden. Vanwege de afstand tot het Natura2000-gebied en EHS gebied en het daar tussen liggende woon- / recreatiegebied, is verstoring door een verhoogde menselijke aanwezigheid en geluid op voorhand uitgesloten. Het slaan van heipalen kan mogelijk wel tot verstoring binnen het Natura2000-gebied leiden. Door de afstand tot het Natura2000-gebied en de tijdelijkheid van deze verstoring zijn significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen uitgesloten.

Natura2000-gebieden

Habitattypen

De beoogde ontwikkeling vindt plaats buiten het Natura2000-gebieden Boezems kinderdijk en Donkse Laagten. Een directe fysieke aantasting van de habitatrichtlijntypen vindt daardoor niet plaats. De ecologische randvoorwaarden voor de habitattypen kunnen echter ook door factoren buiten het Natura2000-gebied worden beïnvloed. In onderstaande tabel wordt puntsgewijs besproken of de beoogde ontwikkeling een randvoorwaarde van de habitattypen beïnvloedt en daardoor mogelijk voor een effect zorgt.

Tabel 4.1 Mogelijke (externe) invloed beoogde ontwikkeling op ecologische randvoorwaarden habitattypen

Randvoorwaarde	Effect beoogde ontwikkeling
Natuurlijke dynamiek peilregime	De ontwikkeling heeft geen invloed op het peilregime
Behoud natuurlijke trofiegraad	De ontwikkeling heeft geen invloed op de trofiegraad
Behoud geomorfodynamiek	De ontwikkeling heeft geen invloed op de geomorfodynamiek zoals zandafzettingen
Kwaliteit oppervlakte/grondwater	De ontwikkeling heeft geen invloed op het oppervlakte- of grondwater, er vinden geen lozingen plaats
Behoud zuurgraad	De ontwikkeling heeft geen invloed op de zuurgraad van bodem of water in het Natura2000 gebied

Uit de toetsing is gebleken dat de beoogde ontwikkeling de ecologische randvoorwaarden van de habitattypen niet beïnvloedt. Een negatief effect op de habitattypen kan daardoor met zekerheid worden uitgesloten

Habitatrichtlijnsoorten

Het plangebied en de nabije omgeving bieden geen geschikt leefgebied voor de Noordse woelmuis. Dit is een soort die in ontoegankelijke moerassen en rietlanden leeft.

De mogelijke externe werking van de beoogde ontwikkeling beperkt zich tot verstoring tijdens de werkzaamheden. Door afstand van het plangebied tot het Natura2000-gebied en de tijdelijkheid van de werkzaamheden zijn effecten door de werkzaamheden op de instandhoudingdoelstellingen van deze soort uit te sluiten.

Vogelrichtlijnsoorten

De mogelijke effecten van de beoogde ontwikkeling op Vogelrichtlijnsoorten beperken zich tot versturende effecten tijdens de werkzaamheden. Vanwege de afstand tot het Natura2000-gebied en EHS-gebied en het daartussen liggende woon en recreatie gebied, is verstoring door een verhoogde menselijke aanwezigheid en licht op voorhand uitgesloten. Het slaan van heipalen kan mogelijk wel voor verstoring binnen het Natura2000-gebied leiden. Door de afstand tot het Natura2000-gebied en de tijdelijkheid van deze verstoring zijn significante effecten op de instandhoudingdoelstellingen van vogels uitgesloten.

5.5 Conclusies toetsing EHS en Natuurbeschermingswet 1998

De beoogde ontwikkeling zorgt niet voor een verslechtering (in leefgebied) of significante verstoring van de overige kwalificerende habitattypen en habitat- en vogelrichtlijnsoorten.

Met in achtneming van bovenstaande kan het optreden van (significant) negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en habitat- en vogelrichtlijnsoorten van het Natura2000-gebied kan *met zekerheid* worden uitgesloten.

De wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS komen overeen met de waarden van het Natura2000-gebied. Gelet op bovenstaande kunnen effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden uitgesloten.

6 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van Woningbouwvereniging 'Nieuw-Lekkerland' heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de ontwikkeling van 17 appartementen tussen de Boeierstraat en de Vletstraat te Nieuw-Lekkerland.

6.1 Flora- en faunawet

Op grond van de beschikbare gegevens, het oriënterend veldbezoek en de uitgevoerde toetsing worden de volgende conclusies getrokken:

- Het plangebied is omsloten door ruigte met hoge struiken en bomen en is aangesloten met het buitengebied met een vergelijkbare vegetatie door een lijnvormige bomenrij. Het plangebied heeft hierdoor de potentie om als foerageergebied en / of als vliegroute te dienen voor de vleermuissoorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis en Meervleermuis.
Negatieve effecten op vleermuizen en hun leefgebied zijn bij doorgang van de werkzaamheden niet uitgesloten. Nader onderzoek is noodzakelijk naar de functie van het plangebied voor vleermuizen
- De categorie 3-soorten Huismus en Gierzwaluw zijn in en nabij het plangebied waargenomen. Het is niet uitgesloten dat deze soorten een vaste verblijfplaats hebben binnen het plangebied.
Nader onderzoek is noodzakelijk naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van Huismus en Gierzwaluw binnen het plangebied
- Het plangebied is geschikt voor het voorkomen van broedvogels. Alle broedende vogels, de in functie zijnde nesten en de functionele omgeving hiervan zijn beschermd tijdens het broedseizoen volgens de Flora- en faunawet. Dit loopt globaal van maart tot en met juli. Ook buiten deze periode zijn nestlocaties van broedende vogels en de functionele omgeving hiervan beschermd.
De werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd, om verstoring en aantasting van broedvogels en hun functionele leefomgeving te voorkomen
- Tijdens de werkzaamheden dient voorkomen te worden dat binnen de planlocatie alsnog een habitat ontstaat voor Rugstreeppad. De soort is in de omgeving van het plangebied waargenomen, en is een snelle pionierssoort
- Gedurende de werkzaamheden is voor alle in het plangebied aanwezige dier- en plantensoorten de zorgplicht van kracht. Er is geen ontheffing nodig voor de aanwezige tabel 1-soorten

6.2 Natuurbeschermingswet 1998 en Ecologische hoofdstructuur

De beoogde ontwikkeling zorgt niet voor een verslechtering (in leefgebied) of significante verstoring van de overige kwalificerende habitattypen en habitat- en vogelrichtlijnsoorten.

Met in achtneming van bovenstaande kan het optreden van (significant) negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en habitat- en vogelrichtlijnsoorten van het Natura2000-gebied kan *met zekerheid* worden uitgesloten.

De wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS komen overeen met de waarden van het Natura2000-gebied. Gelet op bovenstaande kunnen effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden uitgesloten.

6.3 Aanbevelingen

- *Vooronderzoek*

Vleermuisinventarisaties moeten worden uitgevoerd binnen de periode van april tot oktober, afhankelijk van de weersomstandigheden. Aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen dient een ontheffingsprocedure van de Flora- en faunawet te worden gevolgd.

Bij het treffen van voldoende mitigerende maatregelen kan een aantasting van de 'functionele omgeving' van de verblijfslocaties van de aanwezige beschermde soorten worden voorkomen en daarmee tevens een overtreding van de verbodsbepaling van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Bij voldoende mitigerende maatregelen is een ontheffing niet nodig. Het verdient de sterke aanbeveling het mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van LNV. Dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van het gebouw en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in ongebruik raken van grond en / of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren (3 t/m 5 jaar) geldig.

- *Werkzaamheden*

Het verwijderen van bomen en struweel buiten het broedseizoen van vogels uitvoeren.

- *Terreingebruik:*

Het is aan te bevelen om het terrein zolang mogelijk in gebruik te houden, voorafgaand aan de ontwikkeling. Op die manier wordt voorkomen dat (beschermde) dieren zich vestigen in het tijdelijk in onbruik geraakt plangebied. Op het moment dat een broedende vogel (ongeacht de soort) binnen het plangebied aanwezig is, is het verboden deze te verwijderen, aan te tasten, te verontrusten, et cetera.

- *Mogelijke inrichting:*

Met de toekomstige inrichting van het plangebied zou -naast het in tact laten van bestaande elementen- tevens rekening gehouden kunnen worden met natuur in algemene zin.

Kenmerk R001-4703555MGK-pda-V02-NL

7 Literatuur

(Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006)
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

(Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992)
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

(Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002)
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

(EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007)
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

(Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2009)
Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03.

(Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997)
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

(LNV, Dienst Regelingen, 2009)
Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

(Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007)
Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

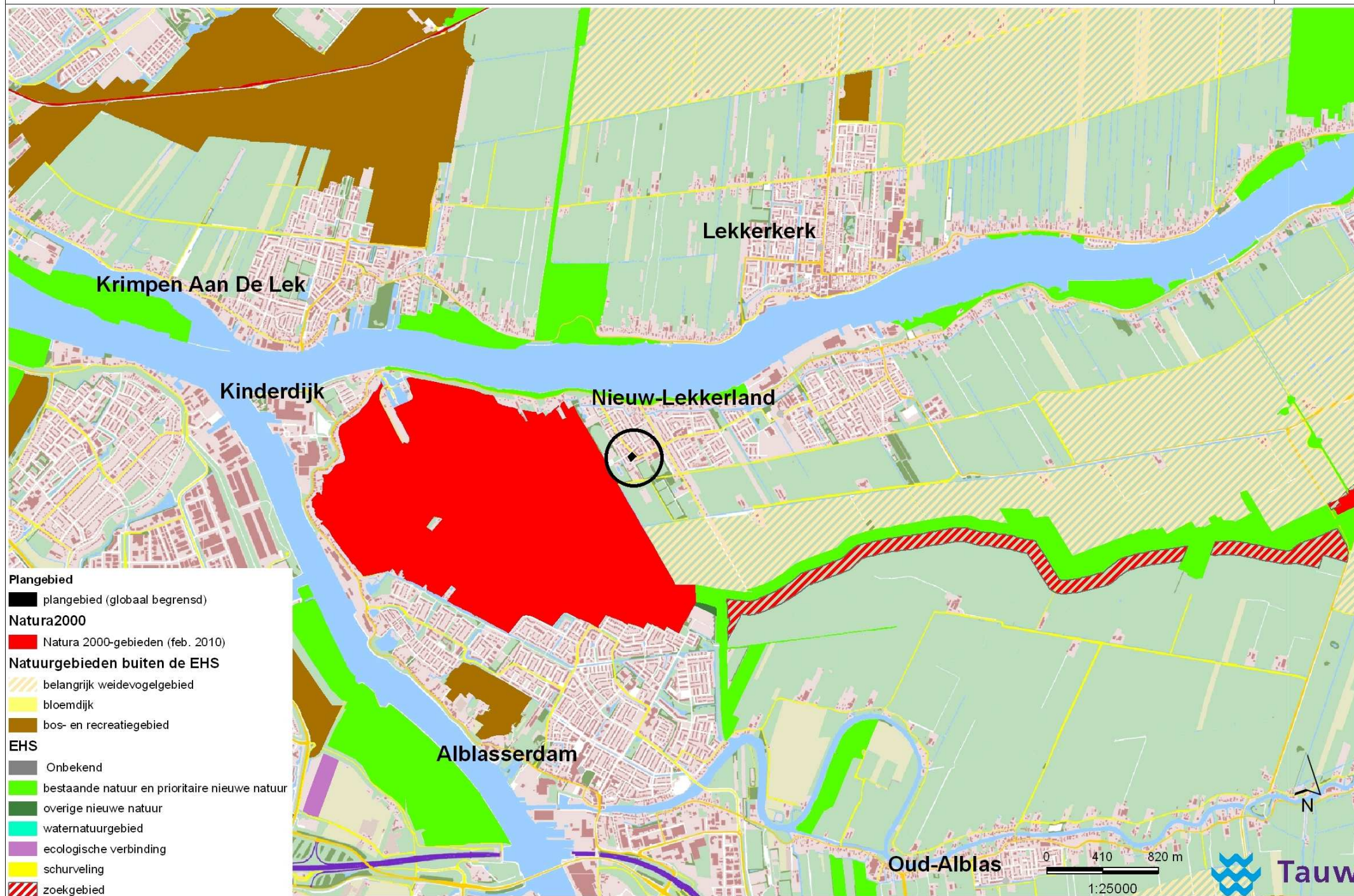
Ontwerpbesluit Boezems Kinderdijk, Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
http://www2.minlnv.nl/thema/groen/natuur/natura2000_2006/derde_tranche/gebieden.htm.

Ontwerpbesluit Donkse Laagten, Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
http://www2.minlnv.nl/thema/groen/natuur/Natura2000_2006/gebieden.htm.

Bijlage

1

Overzichtskaart

Bijlage

2

Toelichting natuurbeschermingswetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën:

- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele omgeving van een aantal soorten jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alléén toegestaan met een ontheffing van het Ministerie van LNV. De noodzaak tot het daadwerkelijk in bezit hebben van een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase.

Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

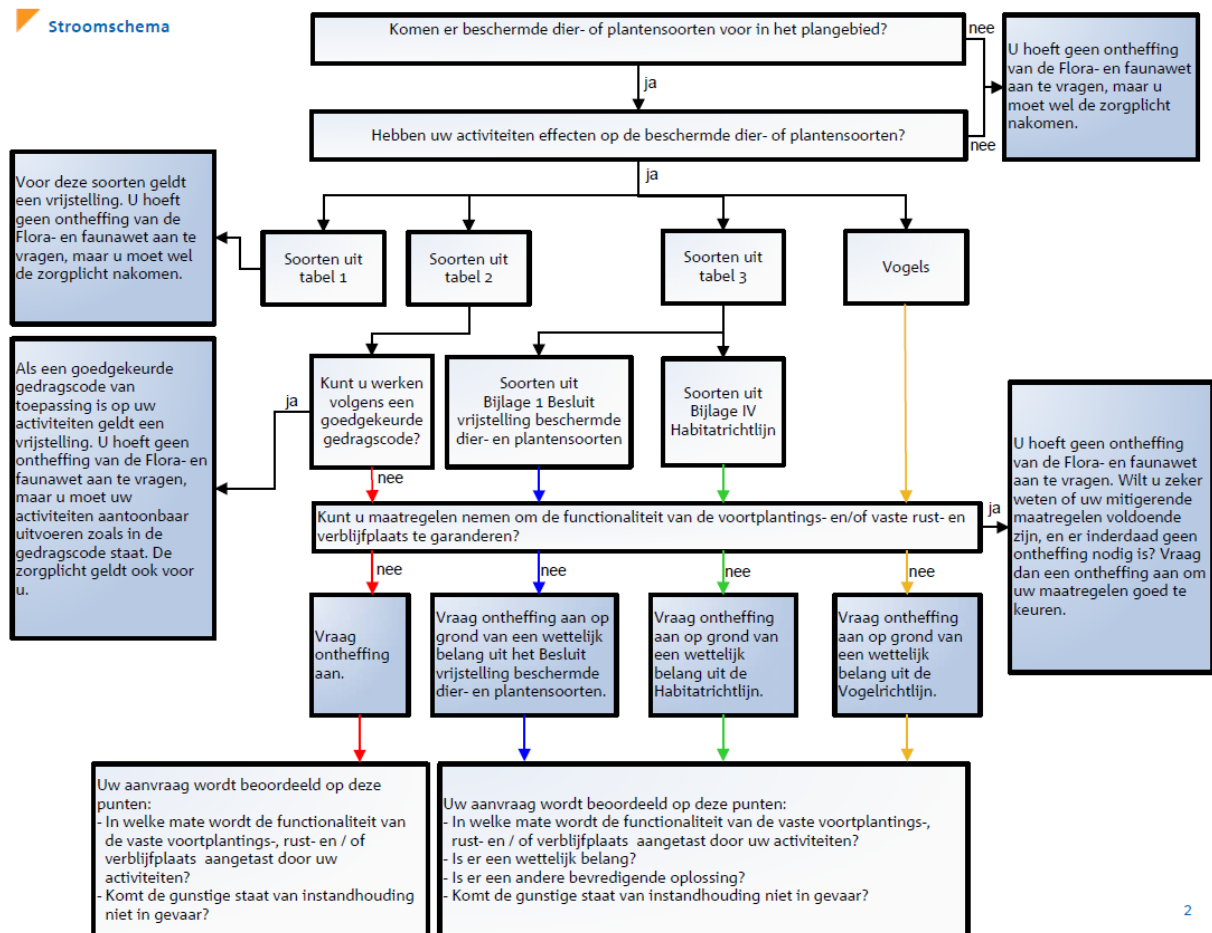
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2 en 3 soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van LNV goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Het verdient de sterke aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van LNV (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet (LNV, 2009)

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd:

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mogen worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om de werkzaamheden 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van LNV in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van LNV geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van LNV eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹:

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit Bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

Voor tabel 3-soorten uit de Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan o.a. gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, reproductie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is voor alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat álle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 t/m 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5-soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 t/m 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd.

De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht*.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt in principe in het geheel géén ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) *-Volksgezondheid of openbare veiligheid*
-Veiligheid van het luchtverkeer
-Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren
-Bescherming van flora en fauna
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de sterke aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van LNV, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: 'Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.'

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.'

Over de Rode lijst

De Rode lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt geschaard. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijst-soorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist. Dit is echter geen vaststaand feit.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 van 25 mei 1998 (in werking getreden op 1 oktober 2005) behelst de bescherming van natuur en landschap. De gebiedsbescherming staat centraal in deze wet. De schaal en beschermde waarden van de gebieden varieert, evenals het Bevoegd Gezag (Provincie, dan wel LNV). De Natuurbeschermingswet 1998 omvat:

- Natura2000-gebieden (Speciale beschermingszones Vogel- en Habitatrichtlijn)
- Beschermde natuurmonumenten (incl. de (verouderde) Staatsnatuurmonumenten)

Natura2000-gebieden

De bescherming van Natura2000-gebieden volgens de Natuurbeschermingswet 1998 is vergelijkbaar met de bescherming volgens artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Nederland past een vergunningstelsel toe. Hierdoor is in ons land een zorgvuldige afweging gewaarborgd rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura2000-gebieden. Vergunningen worden verleend door provincies of door de Minister van LNV. Natura2000-gebieden mogen geen significante schade ondervinden. Dit houdt in dat bepaalde plannen en projecten op zichzelf óf in combinatie met andere plannen en projecten de natuurwaarden waarvoor de gebieden zijn aangewezen, niet significant negatief mogen beïnvloeden. Elke ontwikkeling in of nabij een Natura2000-gebied dient te worden onderworpen aan een 'voortoets'. Uit de voortoets moet blijken of kan worden uitgesloten dat de gewenste werkzaamheden/ontwikkelingen een (significant) negatief effect hebben (op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten). Op dit moment worden voor alle Natura2000-gebieden beheerplannen opgesteld die duidelijk maken welke activiteiten wel en niet zonder vergunning mogelijk zijn in en nabij die gebieden.

Beschermde natuurmonumenten

In de sinds 1 oktober 2005 gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 vallen de Beschermde natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten beide onder één noemer: Beschermde natuurmonumenten. Verder wordt onderscheid gemaakt tussen Beschermde natuurmonumenten die binnen en buiten Natura2000-gebieden liggen: Het beschermingsregime van de gebieden die binnen Natura2000-gebieden liggen en die al onder de oude wet zijn aangewezen, treedt terug. Natuurwaarden en natuurschoon waarvoor deze gebieden waren aangewezen, worden opgenomen in de doelstellingen voor instandhouding van het betreffende Natura2000-gebied. Voor gebieden die buiten de Natura2000-gebieden liggen, geldt dat handelingen in of rondom Beschermde natuurmonumenten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of die het Beschermde natuurmonument ontsieren, zijn verboden, tenzij de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Wetlands

De begrenzingen van Wetlands in Nederland komt overeen met de begrenzing van Vogelrichtlijngebieden. De aanwijzing is geregeld in de beschikkingen in het kader van de Vogelrichtlijn (ministerie van LNV). De natuurwaarden binnen Wetlands hebben betrekking op de functie voor vogels. Wanneer effecten op Vogelrichtlijngebieden (Natura2000-gebieden) zijn bepaald, dan geldt de uitkomst hiervan daarom ook voor Wetlands.

Wijze van toetsing Natuurbeschermingswet 1998

Bij ruimtelijke ontwikkelingen of activiteiten moet altijd inzichtelijk worden gemaakt of (significant) negatieve effecten optreden. Deze effectbepaling wordt gedaan in een zogenaamde 'Voortoets'.

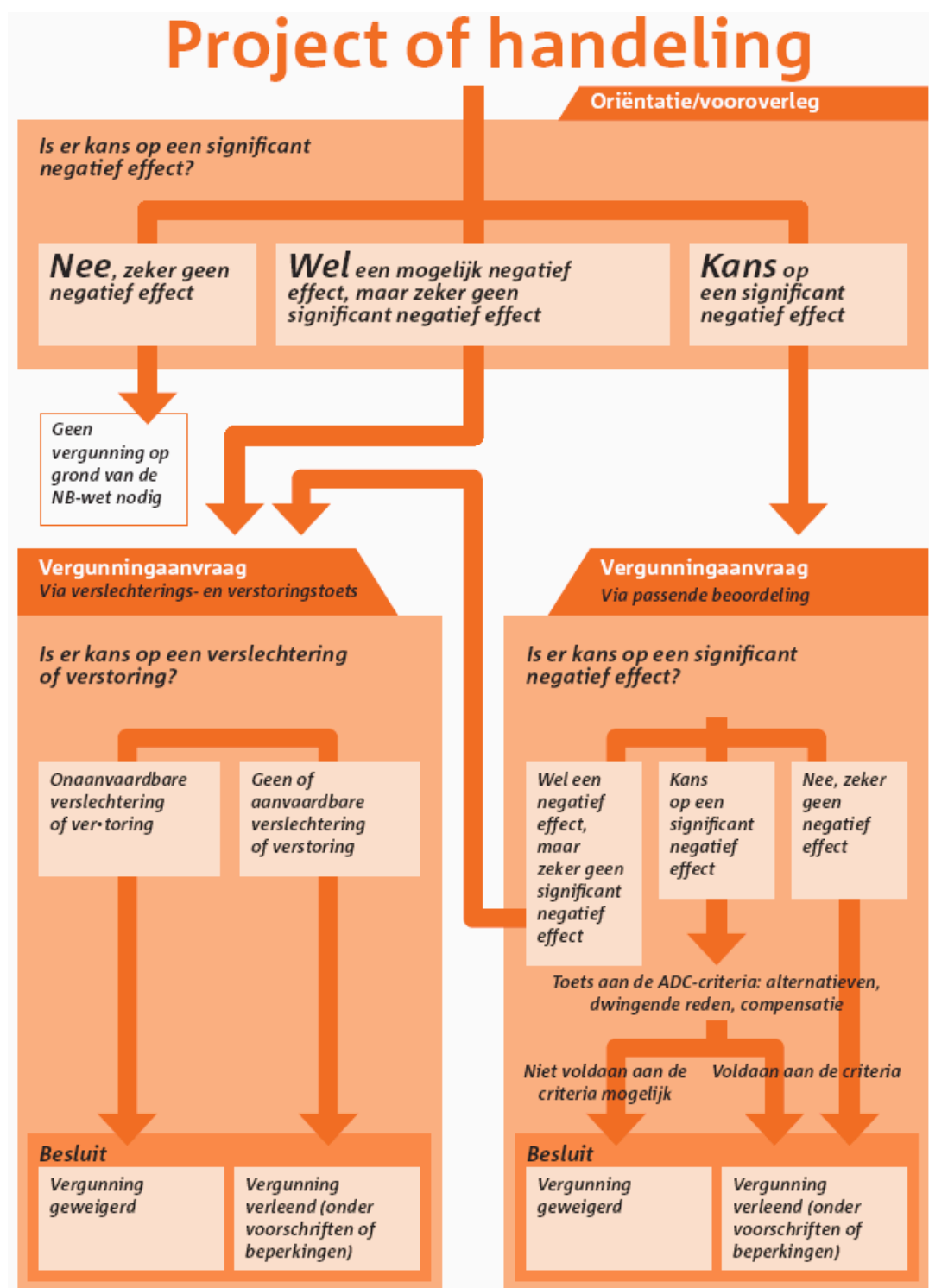
De Voortoets heeft drie mogelijke uitkomsten:

1. Er is met zekerheid géén sprake van negatieve effecten: er is geen vergunning noodzakelijk
2. Er kan niet worden uitgesloten dat negatieve effecten optreden, maar deze effecten zijn niet significant negatief. Er is een zogenaamde 'Verslechterings- en Verstoringstoets' noodzakelijk waarin inzichtelijk wordt gemaakt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Wanneer de effecten voor het Bevoegd Gezag aanvaardbaar zijn, dan wordt een vergunning verleend met daarin mogelijk bepaalde voorschriften of beperkingen
3. Er is sprake van negatieve effecten én deze zijn mogelijk significant negatief: één of meer van de instandhoudingdoelstellingen worden mogelijk geschaad. Er is een zogenaamde 'Passende Beoordeling' noodzakelijk, gevolgd door een vergunningprocedure

De 'Passende Beoordeling' kent vervolgens ook drie mogelijke uitkomsten:

- 3.1. Bij nadere beschouwing blijkt er geen sprake te zijn van negatieve effecten (een enigszins theoretische optie). Er dient desondanks een vergunning te worden aangevraagd, die mogelijk voorschriften en/of beperkingen zal bevatten
- 3.2. Er is wel sprake van een negatief effect, maar de omvang van dit effect blijkt bij nadere beschouwing niet significant negatief te zijn. In principe is een 'Verslechterings- en Verstoringstoets' nodig, hoewel de bouwstenen al grotendeels of geheel zullen zijn verzameld tijdens deze fase van de Passende Beoordeling. Een vergunning dient te worden aangevraagd, die mogelijk voorschriften en/of beperkingen zal bevatten
- 3.3. Er zijn significant negatieve effecten, of dit kan niet worden uitgesloten. Er zal gekeken moeten worden naar de belangen en argumenten om de ontwikkeling uit te voeren. Deze criteria worden de 'ADC-criteria' genoemd (Alternatieven, Dwingende redenen voor groot openbaar belang, en Compensatie). Wanneer niet aan deze ADC-criteria kan worden voldaan wordt geen vergunning verleend. Wanneer er wel aan kan worden voldaan kan uiteindelijk door de provincie een vergunning verleend met mogelijk voorschriften en/of beperkingen. De ADC-criteria zijn:
 - Zijn er locatiealternatieven mogelijk en overwogen, die mogelijk tot minder schade aan beschermde natuurwaarden leiden?
 - Is er sprake van een zogenaamde 'dwingende reden van groot openbaar belang?' Er worden verschillende wettelijke belangen onderscheiden. Wanneer sprake is van mogelijke effecten op door de EU als 'prioritair' aangemerkte soorten of habitats, is het aantal mogelijke redenen veel kleiner
 - Op welke manier wordt getracht de schade zo klein mogelijk te laten zijn (mitigatie) of te compenseren? Zulke maatregelen dienen overigens te worden getroffen vóórdat toestemming voor de ontwikkeling kan worden verleend

Onderstaand stroomschema geeft het vervolgtraject weer vanaf het moment van het gereedkomen van de Voortoets (eerste blok 'Oriëntatie/vooroverleg').

Bescherming EHS via de Wet op de Ruimtelijke Ordening en andere wetgeving

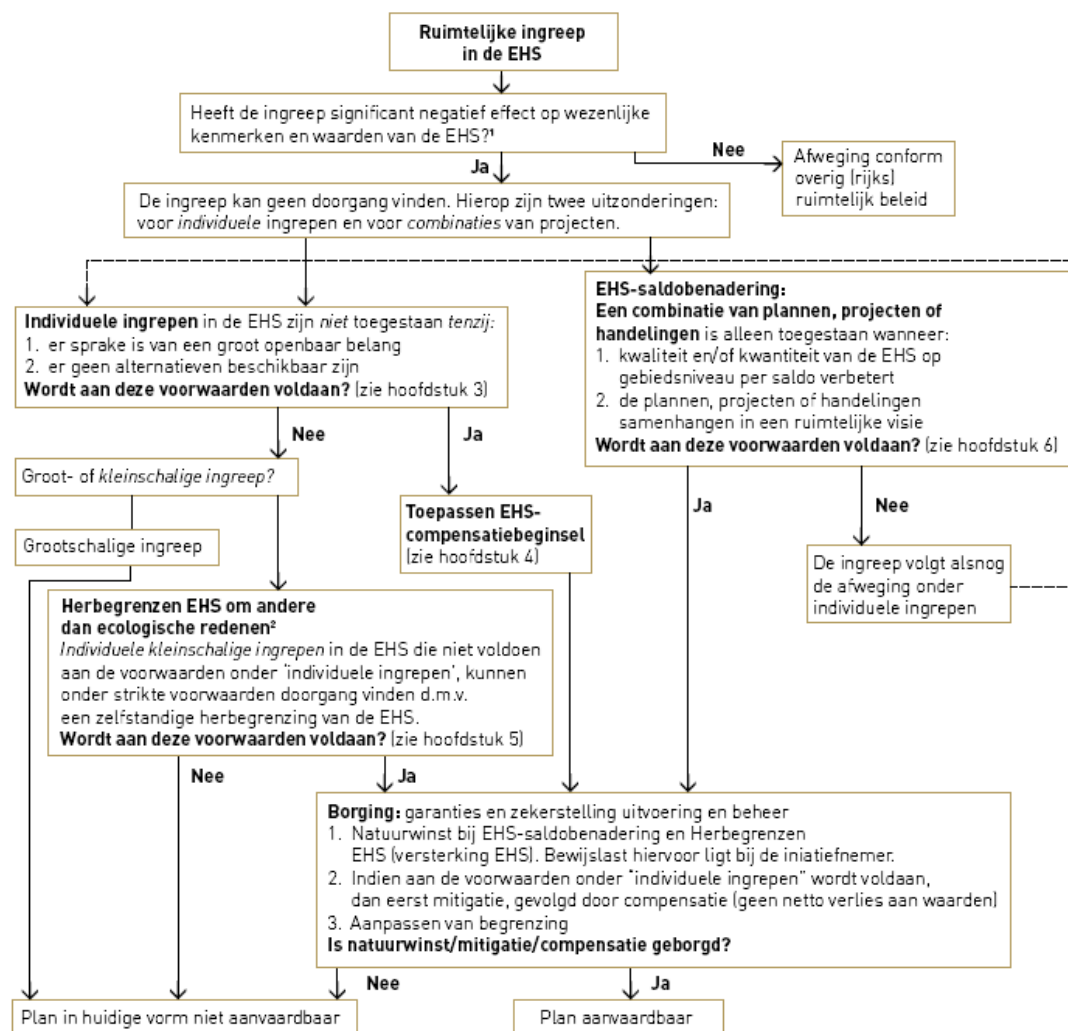
De Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de basis voor de vaststelling van het ruimtelijke beleid op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Het stelsel van de Wro gaat ervan uit dat plannen van een hogere overheid doorwerken naar lagere overheden. De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur is verankerd in de Nota Ruimte (structuurvisie op rijksniveau) en provinciale omgevingsvisies en omgevingsverordeningen. De begrenzingen en indelingen bij de begrenzingen en bijbehorende doelen en/of doelsoorten verschillen per provincie, maar zijn altijd geheel of gedeeltelijk vastgelegd in provinciale omgevingsvisies en –verordeningen. Deze zijn bindend voor het vaststellende bestuursorgaan: gemeenten dienen de bescherming vast te leggen in hun bestemmingsplannen.

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is altijd gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken' van de EHS, waarbij tevens rekening wordt gehouden met andere gebiedsbelangen. Binnen de EHS is conform de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Plannen, projecten of handelingen worden volgens dit regime beoordeeld. Als wezenlijke kenmerken en waarden definieert de Nota Ruimte actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en belevingswaarde.

Bij toetsing van de ingreep aan de EHS zijn de 'Spelregels EHS'; een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies van toepassing. Hierin wordt ondermeer de eis gesteld dat voor ingrepen binnen de EHS aangetoond moet worden dat, -bij aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden-, er geen reële locatiealternatieven zijn en er sprake is van redenen van zwaarwegende belangen.

Wanneer een ontwikkeling gepaard gaat met een ruimtelijke procedure is een onderzoek naar de mogelijke effecten op de EHS noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wél mogelijke effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen alsnog noodzakelijk) tóch een toetsing aan de doelen van de EHS uit te voeren en in overleg te treden met het Bevoegd Gezag; de gemeente.

In onderstaand stroomschema zijn deze en aanvullende stappen en benodigde onderbouwingen weergegeven (Ministerie van LNV, Spelregels EHS, 2007).

Stroomschema EHS (LNV, Spelregels EHS, 2007)

¹ Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaats vindt in een Natura2000-gebied gelden aanvullende regels.

² Een andere mogelijkheid in de EHS is herbegrenzing om ecologische redenen. Deze mogelijkheid is echter niet weergegeven in dit schema omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt.